

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט שמואל בורנשטיין

מבקשים

1. יובל לפינר
2. שרית תמר
באמצעות ב"כ עוה"ד אמיר ישראלי ושלומי כהן

נגד

משיבים

1. בנק הפועלים בע"מ
באמצעות ב"כ עוה"ד יואב הירש וגלית פליישר
2. בנק לאומי לישראל בעמ
3. בנק דיסקונט לישראל בעמ
באמצעות ב"כ עוה"ד ליאת עיני-נצר ונופר פפר

החלטה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית

הבקשה

1

1. לפניי בקשה לאישור תובענה כייצוגית, בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו – 2006 (להלן: **חוק תובענות ייצוגיות**). עניינה של הבקשה לאישור ושל התביעה דנן הוא בטענה כי המשיבים גובים מלקוחותיהם עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין משיכת מזומנים באמצעות כרטיסי חיוב (כרטיס בנק) ממכשירים אוטומטיים המופעלים על ידי בנק אחר וזאת בניגוד לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008 (להלן: **כללי הבנקאות**).

2. למבקש חשבון בבנק הפועלים ובבנק דיסקונט. לטענתו, הוא משך מזומנים ממכשיר אוטומטי המופעל על ידי בנק ירושלים באמצעות כרטיס המשוך לחשבונו בבנק הפועלים וחויב שלא כדין בעמלה בסכום של 1.35 ש"ח בגין כל משיכה (ובסה"כ 4.05 ש"ח). בנוסף משך מזומנים ממכשיר אוטומטי המופעל על ידי בנק ירושלים באמצעות כרטיס המשוך לחשבונו בבנק דיסקונט וחויב שלא כדין בעמלה בסכום של 1.85 ש"ח. זאת בנוסף לחיובו בעמלה של 5.90 ש"ח בגין כל משיכה על פי תעריפון בנק ירושלים בגין "שירותים מיוחדים".

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

3. למבקשת חשבון בבנק לאומי. לטענתה, היא משכה מזומנים ממכשירים אוטומטיים המופעלים על ידי בנק מזרחי ובנק ירושלים באמצעות כרטיס המשויד לחשבונה וחויבה שלא כדין בעמלה בסכום של 1.65 ש"ח בגין כל משיכה (ובסה"כ 6.60 ש"ח). זאת בנוסף לחיובה בעמלה של 5.90 ש"ח בגין כל משיכה על פי תעריפוני בנק מזרחי ובנק ירושלים בגין "שירותים מיוחדים".

4. המבקשים הגדירו את הקבוצה בשמה הוגשה הבקשה כ"לקוחות המשיבים שנגבתה מהם ב-7 השנים הקודמות ליום הגשת בקשת האישור ועד ליום מתן פסק דין סופי בתובענה עמלה בגין משיכת מזומן ממכשיר אוטומטי של תאגיד בנקאי בגובה עמלת ערוץ ישיר, בנסיבות בהן כבר נגבתה עמלה בגין אותה משיכת מזומן (בהתאם לתעריפון הבנק המפעיל)".

רקע

5. בכל הנוגע למשיכת מזומנים באמצעות מכשירים אוטומטיים קיימים שני "שחקנים", שלושה סוגי מכשירים ושני סוגי עמלות.

6. **השחקן הראשון** הוא הבנק שהנפיק את כרטיס החיוב שהמושך הוא הלקוח שלו ואשר בו מתנהל חשבונו של אותו לקוח (להלן: **הבנק המנפיק**).

השחקן השני הוא הבנק שמפעיל את המכשיר האוטומטי, דואג להצבתו, לתחזוקתו ולמלאי המזומנים שבו (להלן: **הבנק המפעיל**).

כמובן שבמקרים רבים מדובר באותו "שחקן" משמע כי הבנק שהנפיק את כרטיס החיוב הוא גם הבנק שמפעיל את המכשיר האוטומטי שממנו מושך הלקוח מזומנים.

7. **סוגי המכשירים** נקבעו בכללי הבנקאות ואלו הם: **מכשיר סמוך, מכשיר נדרש ומכשיר מרוחק**.

מכשיר סמוך הוא מכשיר המצוי בסמיכות לסניף של הבנק המפעיל (עד 500 מטר).

מכשיר נדרש הוא מכשיר שהצבתו הכרחית בהתאם להחלטת המפקח על הבנקים; יוער כי חלק ניכר מהכללים הנוגעים למכשיר סמוך חלים גם על מכשיר נדרש. עם

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1 זאת, הדיון במסגרת החלטה זו יתמקד במכשיר סמוך ובהבחנה בינו לבין מכשיר
2 מרוחק.
- 3 **מכשיר מרוחק** הוא מכשיר המצוי במרחק העולה על 500 מטר מסניף הבנק המפעיל
4 (בתנאי שאינו מכשיר נדרש).
- 5 8. על **סוגי העמלות** ושיעורן חולש "התעריפון המלא"; סעיף 9ט(א) לחוק הבנקאות
6 (שירות ללקוח), תשמ"א-1981 (להלן: **חוק הבנקאות**), מסמך את נגיד בנק ישראל
7 לקבוע תעריפון אחיד לכלל הבנקים, ללקוחות יחידים ועסקים קטנים, ואשר בו
8 תפורט רשימה של שירותים בעדן ניתן לגבות עמלה. בסעיף 9י לחוק הבנקאות נקבע
9 כי **"תאגיד בנקאי לא יגבה מלקוחותיו עמלה אלא בעד שירות הכלול בתעריפון**
10 **המלא ובהתאם להוראותיו"**. בהתאם לסמכותו האמורה התקין הנגיד את כללי
11 הבנקאות, כאשר בתוספת לכללים אלו נקבע נוסח תעריפון אחיד המגדיר את
12 השירותים בגינם ניתן לחייב בעמלה.
- 13 9. פריט 1(א)(3)(4) שבחלק 1 לתעריפון המלא ("חשבון עובר ושב") עניינו בפעולה בערוץ
14 ישיר מסוג של **"משיכת מזומן במכשיר אוטומטי"**. בהערת שוליים (1) לפעולה זו
15 נאמר כך:
- 16 **"משיכת מזומן במכשיר אוטומטי – משיכה ממכשיר סמוך לסניף או ממכשיר**
17 **נדרש באמצעות כל כרטיס, או משיכה ממכשיר מרוחק באמצעות כרטיס**
18 **שהתאגיד הבנקאי הנפיק; לגבי משיכת מזומן באמצעות מכשיר מרוחק שאינו**
19 **מכשיר נדרש באמצעות כרטיס שלא הונפק בידי התאגיד הבנקאי – התאגיד**
20 **הבנקאי רשאי לגבות מחיר שונה שיפורט בחלק 9 לתעריפון"**.
- 21 חלק 9 לתעריפון כותרתו "שירותים מיוחדים" ובו נזכרת פעולה זו של "משיכת
22 מזומן באמצעות מכשיר מרוחק שאינו מכשיר נדרש באמצעות כרטיס שלא הונפק
23 בידי התאגיד הבנקאי".
- 24 10. כל אחד מהבנקים פרסם תעריפון המיועד ללקוחות יחידים ועסקים קטנים, בנוסח
25 שנקבע בכללי הבנקאות, ובו הציג את העמלה הנגבית על ידו בגין השירותים שניתן
26 לגבות בגינם עמלה בהתאם לכללים. עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין משיכת מזומן
27 במכשיר אוטומטי, כאמור בחלק 1 לתעריפון, עומדת על כ-1.5 ש"ח בממוצע ואילו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 "המחיר השונה" בגין פעולה בערוץ ישיר מסוג משיכה באמצעות מכשיר מרוחק
2 (בתנאים הנזכרים לעיל), כאמור בחלק 9 של התעריפון, עומדת על כ-6 ש"ח בממוצע
3 (תעריפוני הבנקים צורפו לבקשה; עמלת משיכת מזומן שבחלק 1 תקרא להלן
4 "העמלה הרגילה", ואילו עמלת משיכת מזומן ממכשיר מרוחק כאמור בחלק 9
5 תקרא "העמלה המוגדלת").

6 11. יש לתת את הדעת לכך כי נוסחה של הערת השוליים הנ"ל תוקן בשנת 2017 וזאת
7 על רקע סגירת סניפים על ידי חלק מהבנקים, כאמור בהודעת הפיקוח על הבנקים
8 מיום 9.11.2016 (נספח 9 לתשובת משיב 1). עד לאותו מועד היה רשאי הבנק המנפיק
9 לגבות "מחיר שונה" של עמלה גם כאשר מדובר במשיכת מזומנים ממכשיר מרוחק
10 שהוא עצמו מפעיל.

11 כך נאמר בהודעה הנ"ל: "על רקע מגמה של סגירת סניפים על ידי חלק מהבנקים,
12 החלטנו להורות שפעולה של משיכת מזומנים על ידי לקוח ממכשיר של הבנק בו
13 הוא מנהל את חשבונו, תיחשב לפעולה בערוץ ישיר (שבגינה העמלה מופחתת) גם
14 במידה ומדובר במכשיר מרוחק שאינו מוצב בסניף...."

15 וזה היה נוסח הערת השוליים לפני תיקונה:

16 "משיכה באמצעות מכשיר הנמצא בסניף התאגיד הבנקאי או במרחק שאינו עולה
17 על 500 מטרים מהסניף. לגבי משיכה ממכשיר מרוחק – התאגיד הבנקאי רשאי
18 לגבות מחיר שונה שיפורט בחלק 9 לתעריפון".

19 12. עניינה של הבקשה והתביעה הוא בגביית העמלה על ידי הבנק המנפיק בגין משיכת
20 מזומנים ממכשיר מרוחק המופעל על ידי בנק אחר, כאשר הטענה היא כי במקרה
21 זה רק הבנק המפעיל רשאי לחייב בעמלה (העמלה המוגדלת) ואין לבנק המנפיק
22 זכות לחייב בעמלה נוספת את לקוחו (העמלה הרגילה) בגין אותה משיכה.

23 כך לשם הדוגמא: בנק הפועלים (משיב 1) הנפיק כרטיס חיוב ללקוחו. הלה מושך
24 מזומנים ממכשיר מרוחק המופעל על ידי בנק ירושלים (יושם אל לב: המכשיר אינו
25 מצוי בסמיכות לסניף כלשהו של בנק ירושלים או של בנק אחר). לטענת המשיבים,
26 ניתן במקרה זה לחייב בשתי עמלות שכן מדובר בשני שירותים שונים: עמלה
27 מוגדלת בשל השירות המוענק על ידי בנק ירושלים (עלות הצבת המכשיר, תחזוקה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1 שוטפת, חידוש מלאי המזומנים, אחזקה וביטוח וכו') וכן עמלה רגילה בשל השירות
2 הניתן על ידי בנק הפועלים הקשור ברישום פעולת המשיכה בחשבון העו"ש.
3 לטענת המבקשים, אין מדובר בשני שירותים אלא בשירות אחד – משיכת מזומנים
4 ממכשיר אוטומטי, ולפיכך אין מקום לשתי עמלות, אלא עמלה אחת בלבד.
5 13. יש לתת את הדעת לכך כי מקום שבו מדובר במשיכה המתבצעת במכשיר סמוך
6 המופעל על ידי בנק אחר, מתחייב הלקוח בעמלה אחת בלבד – היא העמלה הרגילה.
7 בהתאם להבהרה שהתבקשה על ידי לאחר הגשת הסיכומים, מי שמחייב בעמלה
8 בעת משיכה ממכשיר סמוך הוא הבנק המנפיק, ואילו הבנק המפעיל אינו גובה כל
9 עמלה.
10 עם זאת, נחלקו הצדדים בשאלה האם הבנק המפעיל זכאי לחייב בעמלה ושאלה זו
11 נוגעת, לכאורה, לליבת המחלוקת בין הצדדים: מיהו אותו "תאגיד בנקאי" הנזכר
12 בהערת שוליים 1: האם הבנק המנפיק או הבנק המפעיל? לטענת המבקשים, מי
13 שזכאי לעמלה הרגילה (במכשיר סמוך) או לעמלה המוגדלת (במכשיר מרוחק) הוא
14 הבנק שמפעיל את המכשיר, ואילו הבנק המנפיק אינו זכאי לכל עמלה (אלא אם הוא
15 עצמו הבנק המפעיל, שאזי – בעקבות התיקון בשנת 2017 - יוכל לגבות רק את
16 העמלה הרגילה). לטענת המשיבים – מי שזכאי לעמלה הרגילה הוא הבנק המנפיק,
17 בין אם מדובר במכשיר סמוך ובין אם מדובר במכשיר מרוחק, כאשר בנוסף לכך
18 זכאי הבנק המפעיל לחייב בעמלה מוגדלת במשיכה ממכשיר מרוחק.

תמצית טענות המבקשים

- 19
20 14. המשיבים פועלים בניגוד לדין בשעה שהם גובים עמלת פעולה בערוץ ישיר בעת
21 משיכת מזומנים ממכשיר מרוחק המופעל על ידי בנק אחר, וזאת בנוסף לעמלה
22 המוגדלת המחויבת על ידי הבנק המפעיל. כללי הבנקאות והתעריפון המלא מתירים
23 גביית עמלה אחת בגין כל פעולה, ולא שתי עמלות. חיוב כפול זה, כגישת המשיבים,
24 מנוגד ללשונו של התעריפון המלא ואף לתכליתו במניעת גביית עמלות שונות בעד
25 אותו שירות, יש בו כדי "להעלות באוב" את עמלת השורה שבוטלה זה מכבר, והוא
26 אף עומד בניגוד להוראות המפקח על הבנקים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

15. אין בסיס לגישת המשיבים לפיה מדובר בשירותים שונים ונפרדים המוענקים על ידי הבנק המנפיק והבנק המפעיל, שכן מדובר בשירות אחד – משיכת מזומנים ממכשיר אוטומטי. בנוסף, אין כל הצדקה לגביית שתי עמלות, שכן די בעמלה המוגדלת שמחייב הבנק המפעיל, ואין זה מעניינו של הלקוח האם וכיצד מחלקים ביניהם הבנקים את העמלה.

16. יתר על כן, גם אם לא קיימת התחשבנות כספית בין הבנקים, ברור שהבנק המנפיק נהנה מהאפשרות שהוא מעמיד ללקוחותיו למשוך מזומנים ממכשירים מרוחקים שאינם מופעלים על ידו, מה גם שממילא הבנקים מרווחים כסף רב מדמי ניהול חשבון מינימליים, ריביות ועמלות נוספות.

17. אין כל בסיס לטענת המשיבים כי קיים מעשה בית דין לאור הסדר הפשרה שאושר בת"צ (מחוזי ת"א) 22236-07-11 שרייר נ' שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (1.7.2014) (להלן: עניין שרייר), והנוגע להרחבת הגילוי על גבי צגי המכשירים באשר לגביית שתי עמלות שונות ונפרדות, מה גם שגילוי דבר גביית העמלה אינו יכול להכשיר אותה.

18. מכל האמור עולה כי קיימת למבקשים עילת תביעה אישית, וכי מתקיימים יתר התנאים הנדרשים לשם אישור התובענה כייצוגית.

17 תמצית טענות המשיבים

19. הוראות התעריפון המלא ברורות והן קובעות כי בכל מקרה של משיכה ממכשיר אוטומטי, רשאי הבנק לגבות מהלקוח שלו עמלה פעולה בערוץ ישיר וזאת גם אם הבנק המפעיל מחייב בעמלה, שונה ונפרדת לחלוטין, מכוח סעיף "שירותים מיוחדים" שבתעריפון המלא, בגין שירותי תפעול המכשיר שהוא מעניק למושך, הכוללים, בין היתר, תחזוקה שוטפת, הטענת מזומן, אבטחה, ביטוח ועוד.

20. הערת השוליים, שיש להעניק לה משמעות משנית ומשקל מועט, משמשת אך ורק כ"קצינת קישור" מול חלק 9 לתעריפון והיא לא באה לגרוע מהכלל הבסיסי המאפשר לבנק שבו מתנהל החשבון לגבות את העמלה, אלא רק להבהיר כי בסיטואציה אחת (מכשיר מרוחק שאינו מופעל על ידי הבנק המנפיק) רשאי הבנק

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1 לגבות עמלה שונה. "התאגיד הבנקאי" הנזכר בהערת השוליים, הן בנוסח שעד
2 תיקון 2017 והן בנוסח שלאחריו, הוא אותו בנק, דהיינו הבנק המנפיק, ולא הבנק
3 המפעיל, והוא זה שרשאי לגבות את העמלה בגין השירותים שהוא מעניק בניהול
4 החשבון, הכוללים אימות זהות המושך, בדיקת סכום המשיכה, התאמה מול
5 מגבלות החשבון, ביצוע הסליקה, ניכוי סכום המשיכה, העסקת פקידי בנק, הפקת
6 דפי חשבון, התשלום שעל הבנק לשלם לבנק המפעיל בגין הפעולה וכיוצ"ב. מדובר,
7 איפוא, בשני שירותים שונים ונפרדים וממילא אין כל בסיס לטענת המבקשים כי
8 בגין פעולת משיכה אחת ניתן לגבות רק עמלה אחת.
- 9 21. המבקשים אינם חולקים על כך שהבנק הנמשך רשאי לחייב את לקוחותיו בעמלת
10 פעולה בערוץ ישיר לפי חלק 1 לתעריפון המלא בכל המקרים האחרים של משיכה
11 ממכשיר אוטומטי, זולת המקרה נשוא הבקשה. אין כל הגיון בהבחנה זו, מה גם
12 שתוצאתה היא כי החיוב בעמלה יהא תלוי בהחלטה שרירותית של הלקוח מאיזה
13 מכשיר למשוך את המזומנים (מכשיר סמוך, מכשיר נדרש או מכשיר מרוחק של
14 הבנק המנפיק, לעומת משיכה ממכשיר מרוחק המופעל על ידי בנק אחר).
- 15 22. יש לדחות את עמדת המבקשים גם על רקע השינויים שחלו לאורך השנים בהוראות
16 בעניין עמלות בגין משיכת מזומנים ממכשירים אוטומטיים, כאשר ניתן לראות כי
17 לאורך השנים הייתה ונשמרה ההבחנה בין השירותים הנפרדים הניתנים על ידי
18 הבנק המנפיק והבנק המפעיל.
- 19 23. פרשנותם של המבקשים מביאה לתוצאה אבסורדית לפיה בנק רשאי לגבות עמלת
20 ניהול חשבון רק בשני המקרים הנזכרים בהערה (משיכת באמצעות מכשיר סמוך או
21 מרוחק המופעל על ידי הבנק המנפיק). לעומת זאת, פעולות של משיכה ממכשיר
22 מרוחק או ממכשיר סמוך של בנק אחר, אינם נזכרים בהערה, והרי אפילו המבקשים
23 אינם טוענים כי במקרה האחרון, דהיינו משיכה ממכשיר סמוך של בנק אחר, הבנק
24 המנפיק אינו רשאי לגבות עמלה.
- 25 24. הסדר הפרשה שאושר בעניין שרייר מהווה מעשה בית דין או השתק פלוגתא באשר
26 לסוגיה הנדונה, ולמצער, העניק גושפנקא משפטית לאפשרות גביית שתי העמלות
27 במצב דברים דוגמת זה הנדון בהליך דנן.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

25. התובענה אינה עומדת בתנאים הדרושים לאישורה כייצוגית, ובכל מקרה לבית המשפט שיקול דעת שלא לאשר תובענה כייצוגית אם מצא טעם ראוי לכך. במקרה דנן, אין באישור התובענה כייצוגית כדי להגשים באופן מהותי את תכליות חוק תובענות ייצוגיות. התובענה היא חלק מ"גל" מהעת האחרונה של הגשת תובענות שהן תולדה של חיפוש עילה "בפינצטה" והגשת הליך ייצוגי בשיטת "מצליח". חלק מבקשות אלו מוגשות על ידי שחקנים חוזרים. הפסול באותן תובענות, והתובענה דנן היא אחת מהן, הוא בהתרחקותן מהתכלית העיקרית העומדת בבסיס החוק – קידום האינטרס הציבורי. מדובר בתובענות שבהן התמריץ (גמול ושכ"ט) הפך להיות המניע היחיד או העיקרי.

26. אעיר כי המשיבים הגישו תשובות נפרדות לבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ובהמשך לכך הגישו משיב 1 ומשיבים 2 ו-3 סיכומים נפרדים. עם זאת, לצורך הנוחות, ומאחר שבסופו של דבר הנימוקים המרכזיים של כל המשיבים היו זהים או דומים, הצגתי את נימוקיהם ודנתי בהם כמקשה אחת.

דיון והכרעה

המסגרת הנורמטיבית - התנאים לאישור תובענה כייצוגית

27. אחת התכליות המרכזיות העומדות בבסיס התובענה הייצוגית, כפי שמבהיר סעיף 1(2) לחוק תובענות ייצוגיות, היא "אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו". בהקשר זה הבהירו בתי המשפט כי לתובענה הייצוגית ערך מרתיע, המשרת את המטרה של פיקוח ואכיפה של נורמות התנהגות הקבועות בחוק (ראו: דנ"א 5712/01 ברזני נ' בזק, פ"ד נו(6) 385 (2003); ת"צ (מחוזי מרכז) 7217-01-14 זוהר נ' כמיפל בע"מ (29.3.2017); ת"צ (מחוזי ת"א) 1335-08 נוה נ' קלאב הוטלס אינטרנשיונל (א.ק.ה.)) בע"מ (19.10.2011)).

28. הליך של בקשה לאישור תובענה כייצוגית הוא הליך מקדמי במסגרתו נדרש בית המשפט להכריע בשאלה האם יש מקום לדון בתובענה שהוגשה במסגרת הדיונית של תובענה ייצוגית. לשם כך, יש לבחון האם מתקיימים התנאים לאישור התובענה כייצוגית.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

29. חוק תובענות ייצוגיות מסדיר את התנאים להגשת תובענה כייצוגית, וכן את הדרישות שעל התובע לעמוד בהן כדי לאשר את תביעתו כתובענה ייצוגית.

סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע תנאי מקדמי, לפיו התביעה תוגש על ידי "אדם שיש לו עילה בתביעה או בעניין כאמור בסעיף 3(א)...", דהיינו - נדרש כי התובע המייצג יהיה אדם שיש לו עילת תביעה אישית, וכי העילה תיכלל בעילות המוזכרות בחוק כעילות שניתן להגיש בגינן תובענה ייצוגית.

סעיף 8 לחוק תובענות ייצוגיות קובע את התנאים לאישורה של התובענה הייצוגית, כדלקמן:

"(א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:

התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;

תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין;

קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה;

קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב."

30. מהאמור לעיל עולה כי על מנת שיאושר ניהול תובענה כייצוגית, על המבקש להוכיח שני תנאים מרכזיים והם: כי קיימת לו עילת תביעה אישית בתביעה או בעניין כאמור בסעיף 3 לחוק, וכן כי התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, וקיימת אפשרות סבירה ששאלות אלו תוכרענה לטובת הקבוצה (וזאת בנוסף לתנאים האחרים הנקובים בסעיף 8, לרבות בכל הנוגע להיות התביעה הייצוגית הדרך היעילה לבירור העניין).

31. בפסיקה הובהר כי הצורך לשקול את סיכויי התביעה להצלחה, הוא תנאי קרדינלי לצורך אישורה של תובענה כייצוגית, וזאת לאור החשיבות הציבורית של מכשיר התובענה הייצוגית והסכנות שהשימוש במכשיר זה מעורר.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

יפים בהקשר זה הדברים שנאמרו בת"א (מחוזי ת"א) 2170/01 עובדיה נ' סלקום
ישראל בע"מ תק-מח 2004(1) 3750, 3753 (2004):

"בדיקה זו נועדה לוודא את רצינותה של התביעה ואת סיכוייה על-
מנת שלא תאושר כתובענה ייצוגית תביעה הנדונה לכישלון, ובכך
תחסם דרכם של תובעים פוטנציאליים אחרים מלתבוע בגין אותה
עילה, וחשוב לא פחות, היא נועדה לוודא שהנתבע לא ייחשף, שלא
לצורך, להליך של תובענה ייצוגית, הכרוך לא אחת בהשלכות
כלכליות דרמטיות... אם בתום בדיקה זו, ונוכח מה שהוצג בפניו,
מגיע בית-המשפט למסקנה כי סיכוייה של התביעה האישית
להתקבל מוטלים בספק ואינם גבוהים, כי אז דין הבקשה לאישורה
כתובענה ייצוגית להידחות".

32. אין להקל ראש בנטל ההוכחה הנדרש מהמבקשים בשלב זה. הגם שהבקשה לאישור
תביעה כייצוגית היא אך "הפרוזדור" שבאמצעותו ניתן להיכנס לטרקלין ואין
להפכו לטרקלין עצמו ולברר בו את כל השאלות שבירורן יפה במהלך בירור התביעה
עצמה, ראוי לעבור פרוזדור זה בזהירות מרובה ולדקדק בכל התנאים הדרושים
מכוח חוק תובענות ייצוגיות (ת"צ (מחוזי מרכז) 21247-07-14 כהן נ' המועצה
להסדר ההימורים בספורט (11.1.2017)). לפיכך, לצורך בירור סיכויי התביעה
להתקבל, נדרש המבקש להוכיח, כבר בשלב המקדמי של אישור התובענה כייצוגית,
כי קיימת לו עילת תביעה טובה וכי קיימת תשתית ראייתית ומשפטית מספקת
המקימה סיכוי סביר להכרעה בתביעה לטובתו.

33. האם עמדו המבקשים בענייננו בנטל הנדרש להוכחה ברמה הנדרשת לשלב מקדמי
זה, כי בנסיבות העניין שבפנינו פעלו המשיבים שלא כדין בגביית עמלות בגין משיכת
מזומנים ממכשיר אוטומטי מרוחק, כך שקמה להם עילת תביעה, וכן כי קיימת
אפשרות סבירה שהסוגיות העולות ממנה תוכרענה לטובת הקבוצה?

שאלת קיומה של עילת תביעה ואפשרות סבירה שהשאלות המשותפות תוכרענה לטובת
הקבוצה

34. כאמור בחלק הכללי לעיל, בהתאם לחוק הבנקאות תאגיד בנקאי לא יגבה עמלה
מלקוחותיו אלא בעד שירות הכלול בתעריפון המלא ובהתאם להוראותיו. בחלק 1
לתעריפון נזכרת הפעולה של "משיכת מזומן במכשיר אוטומטי" ובצידה הערה
שמטרתה להבהיר ולפרש מהי אותה פעולה ומה הן גבולותיה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1 כאן המקום לציין כי אין בידי לקבל את טענת המשיבים באשר למעמדה של הערת
2 השוליים באופן הממעיט מתוקפה ומחשיבותה. אף אם מדובר "רק" בהערת שוליים
3 הרי שהיא מהווה חלק מהותי מהנורמה הכללית הקיימת בתעריפון. כך, ההיתר
4 לחייב בעמלה מוגדלת במשיכה ממכשיר מרוחק באמצעות כרטיס השייך לבנק
5 המנפיק, ניתן על פי אותה הערה לפני התיקון בשנת 2017; האיסור לעשות כן נקבע
6 על פי הערה זו לאחר התיקון בשנת 2017.
- 7 35. ניתן אפוא דעתנו ללשון ההערה ואגב כך אף נתמקד בשאלה שהוצגה לעיל – מיהו
8 "התאגיד הבנקאי" שבו היא עוסקת. תחילה הנוסח שקדם לתיקון:
- 9 **"משיכה באמצעות מכשיר הנמצא בסניף התאגיד הבנקאי או**
10 **במרחק שאינו עולה על 500 מטרים מהסניף. לגבי משיכה ממכשיר**
11 **מרוחק – התאגיד הבנקאי רשאי לגבות מחיר שונה שיפורט בחלק**
12 **9 לתעריפון".**
- 13 36. נקודת הכובד באמור לעיל היא במיקומו של המכשיר, ואף שנראה כי לנגד עיניו של
14 מנסח אותה הנחיה עמד מצב הדברים "הפשוט" שבו הלקוח מבצע משיכה
15 באמצעות כרטיס המשוך לחשבונו בבנק המפעיל את המכשיר (נאמר – בסניף
16 התאגיד הבנקאי), עדיין אין להבין מתוך לשונו האם "התאגיד הבנקאי" האמור בו
17 מתייחס בהכרח לבנק המפעיל או לבנק המנפיק. כמובן ששאלה זו עולה רק מקום
18 שאין מדובר באותו בנק. כאמור לעיל, כאשר מדובר במכשיר סמוך, הפרקטיקה
19 הנוהגת, כמוסכם על ידי שני הצדדים, היא כי הבנק המנפיק גובה את העמלה (וזאת
20 חרף העובדה כי קיימות מן הסתם הוצאות תפעול המכשיר לבנק המפעיל). למותר
21 לומר כי אין בכך כדי למנוע משני הבנקים הרלוונטיים להגיע להסכמה בדבר חלוקת
22 העמלה, או להשלים עם תוצאה זו מתוך הנחה כי קיימת בעניין זה הדדיות; בנק
23 מנפיק במקרה האחד יהפוך לבנק מפעיל במקרה האחר. מכל מקום, נראה כי
24 השאלה איזה בנק "גובה" את העמלה אינה בעלת משמעות רבה, בוודאי שלא
25 מנקודת מבטו של הלקוח.
- 26 37. אשר למשיכה ממכשיר מרוחק התיר התעריפון בנוסחו הנ"ל (להבדיל מהנוסח
27 לאחר התיקון) גביית עמלה מוגדלת גם כאשר המשיכה מתבצעת באמצעות כרטיס
28 הבנק המנפיק שהוא גם הבנק המפעיל. ומה הדין מקום שבו מדובר בבנקים שונים,
29 דהיינו מקום שבו מתבצעת משיכה באמצעות כרטיס שהנפיק בנק אחד ממכשיר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1 מרוחק המופעל על ידי בנק אחר? לטענת המשיבים הרי שבמקרה זה הבנק המנפיק
2 רשאי לגבות עמלה רגילה הקבועה בפריט 1(א)(3)(4) שבחלק 1 לתעריפון המלא,
3 ואילו הבנק המפעיל רשאי לגבות עמלה מוגדלת על פי חלק 9 לתעריפון המלא.
- 4 אלא שגישה זו מעוררת קושי כפול. ראשית, משמע כי לשיטת המשיבים למונח
5 "תאגיד בנקאי" משמעות "משתנה". תחילה הוא נסוב על הבנק המנפיק, ואילו
6 לאחר מכן הוא נסוב על הבנק המפעיל, וזאת כאשר ניכר כי התאגיד הבנקאי הנזכר
7 בסיפא הוא אותו תאגיד שנזכר ברישא. שנית, אין זה ברור לשיטתם מכוח מה רשאי
8 הבנק המנפיק לגבות עמלה רגילה בעת משיכה במכשיר מרוחק, שהרי הרישא עניינה
9 במכשיר סמוך ואילו הסיפא, שעניינה במכשיר מרוחק, מקנה לבנק המפעיל את
10 הרשות לגבות עמלה.
- 11 38. הנוסח החדש בעקבות התיקון, אין בו כדי לפוגג את הקשיים עליהם הצבעתי לעיל.
12 הנוסח הוא:
- 13 **"משיכת מזומן במכשיר אוטומטי – משיכה ממכשיר סמוך לסניף**
14 **או ממכשיר נדרש באמצעות כל כרטיס, או משיכה ממכשיר מרוחק**
15 **באמצעות כרטיס שהתאגיד הבנקאי הנפיק; לגבי משיכת מזומן**
16 **באמצעות מכשיר מרוחק שאינו מכשיר נדרש באמצעות כרטיס**
17 **שלא הונפק בידי התאגיד הבנקאי – התאגיד הבנקאי רשאי לגבות**
18 **מחיר שונה שיפורט בחלק 9 לתעריפון".**
- 19 39. הרישא עניינה במשיכה ממכשיר סמוך (או נדרש) באמצעות כל כרטיס. משמע,
20 לכאורה, הן כרטיס שהנפיק הבנק המפעיל (את המכשיר הסמוך) והן כרטיס שהנפיק
21 בנק אחר. במקרה זה תשולם העמלה הרגילה. המשכו של הדיבור מתייחס למשיכה
22 ממכשיר מרוחק באמצעות כרטיס שהנפיק הבנק המפעיל. גם במקרה זה תשולם
23 עמלה רגילה (וזאת להבדיל מהמצב שלפני התיקון). הסיפא עניינה במשיכה ממכשיר
24 מרוחק באמצעות כרטיס שלא הונפק על ידי הבנק המפעיל. במקרה זה ניתן לגבות
25 עמלה מוגדלת.
- 26 40. מתקשה אני לראות בהנחיה הקבועה בהערת השוליים כמכוונת בעיקרה לקבוע את
27 העמלה שרשאי לגבות הבנק המנפיק (אלא אם, כמובן, הבנק המנפיק הוא עצמו גם
28 הבנק המפעיל). **במוקד ההנחיה** האמורה מצוי מיקומו של המכשיר, וממילא נראה
29 לכאורה כי עניינו העיקרי הוא העמלה לה זכאי הבנק המפעיל. הוא זה שרשאי לחייב

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1 בעמלה (רגילה) כשמדובר במכשיר סמוך (או נדרש); עמלה (רגילה) כשמדובר
2 במשיכה ממכשיר מרוחק באמצעות כרטיס שהוא עצמו הנפיק (דהיינו כאשר קיימת
3 זהות בין הבנק המפעיל והבנק המנפיק); ועמלה מוגדלת כאשר במכשיר מרוחק
4 שהוא מפעיל, מתבצעת משיכה באמצעות כרטיס שהנפיק בנק אחר.
- 5 41. בסופו של יום נדרש אני להכריע באופן לכאורי בשאלה האם קיים בסיס בתעריפון
6 המלא לגביית עמלה על ידי הבנק המנפיק וזאת כאשר מתבצעת משיכה ממכשיר
7 מרוחק המופעל על ידי בנק אחר המחייב מצדו בעמלה המוגדלת.
- 8 נראה לי כי התשובה לכך היא בשלילה, וכי על פני הדברים התעריפון המלא אינו
9 מתיר זאת.
- 10 42. טוענים המשיבים כי יש מקום לגביית עמלה במשיכה ממכשיר מרוחק הן על ידי
11 הבנק המנפיק והן על ידי הבנק המפעיל, שכן מדובר בשני שירותים שונים. הבנק
12 המפעיל זכאי לעמלה בגין השירות שהוא מעניק בתפעול המכשיר כגון תחזוקה
13 שוטפת, הטענת מזומן, אבטחה, ביטוח ועוד (כאשר בשל ריחוקו של המכשיר, הבנק
14 המפעיל זכאי אף לעמלה המוגדלת), ואילו הבנק המנפיק שבו מתנהל החשבון – בגין
15 השירות הכרוך בניהול החשבון והפעולות שעל הבנק לבצע עת מתבצעת משיכה
16 ממכשיר אוטומטי שאינו מופעל על ידו: אימות זהות המושך, בדיקת סכום
17 המשיכה, התאמה מול מגבלות החשבון, ביצוע הסליקה, ניכוי סכום המשיכה,
18 העסקת פקידי בנק, הפקת דפי חשבון, התשלום שעל הבנק לשלם לבנק המפעיל בגין
19 הפעולה וכיוצ"ב.
- 20 אין בידי לקבל טענה זו המבוססת על כך שמשיכת המזומנים ממכשיר אוטומטי
21 כוללת שני שירותים שונים ונפרדים.
- 22 43. ראשית, התעריפון המלא קובע את התעריף **מנקודת מבטו של הלקוח**, דהיינו מקבל
23 השירות, ולא מנקודת מבטם של הבנקים, נותני השירות. מבחינתו של הלקוח קיים
24 **שירות אחד ויחיד**, והוא זה הנזכר בפריט 1(א)(3)(4) שבחלק 1 לתעריפון המלא,
25 דהיינו שירות של "משיכת מזומן ממכשיר אוטומטי". אין זה מעניינו של הלקוח
26 אילו פעולות כרוכות בשירות זה מבחינתו של הבנק המפעיל ומבחינתו של הבנק
27 המנפיק. כאמור, אף אין זה מעניינו אילו הסדרים קיימים בין שני הבנקים באשר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 לחלוקת העמלה ביניהם, אם בכלל. עניינו של הלקוח הוא אחד – משיכת מזומן
2 מהמכשיר, והוא מצפה לשלם את העמלה הכרוכה בשירות זה ולא איזו עמלה
3 אחרת, או נוספת, הנגזרת מהשירות שהבנק מעניק **אגב** משיכת המזומנים
4 מהמכשיר, כדוגמת פעולת הסליקה.

5 בהקשר זה יש אף לציין כי בנק ישראל הבהיר באופן מפורש מה עומד מאחורי עמלת
6 פעולה בערוץ ישיר של "משיכת מזומן במכשיר אוטומטי", דהיינו כי "העמלה
7 הנגבית בגין שירות משיכת מזומנים ממכשיר אוטומטי מגלמת את התשומות
8 הכרוכות במתן השירות, ובכלל זה עלות הצבת המכשיר, תחזוקה שוטפת של
9 המכשיר (פיזית וטכנולוגית) לרבות חידוש מלאי המזומנים, אבטחה, ביטוח
10 ובמכשירים בנקאיים אף הורחבה הפונקציונאליות של המכשיר כדי לאפשר
11 ללקוחות מגוון פעילויות בנקאיות" (ראו דו"ח זמינות ועלות שירותי ה-ATM
12 בישראל – עמדת בנק ישראל, מיום 26.11.2017; נספח 5 לבקשת האישור).

13 משמע מכאן כי השירות הנוגע לתפעולו של המכשיר, ולא השירות הנוגע לניהול
14 החשבון, הוא העומד ביסוד העמלה דנן.

15 44. **שנית, בהתאם לסעיף 9ט(ד) לחוק הבנקאות "בקביעת הכללים לפי סעיף זה, יפעל**
16 **הנגיד להצגה הוגנת ומובנת של העמלות, במטרה להבטיח את יכולת הלקוחות**
17 **להשוות את העלות של ניהול חשבון ואמצעי תשלום, וכן יפעל בשים לב, ככל**
18 **שניתן, לצורך במניעת גביה של עמלות שונות בעד אותו שירות, אלא אם כן סבר כי**
19 **קיימות נסיבות המצדיקות גביה כאמור."**

20 אין זאת אלא, כי התעריפון המלא, המיועד לעיניהם של ציבור הלקוחות, נדרש
21 להיות נהיר וברור, ובכלל זאת כזה שלא יהיה ניתן לפרשנויות שונות שאינן עולות
22 באופן מובהק מתוך הלשון הכתובה. מההוראה הנ"ל אף עולה כי אין מקום לתוצאה
23 לפיה בעד אותו שירות, דהיינו **משיכת מזומנים ממכשיר אוטומטי**, יקבעו עמלות
24 שונות, אך בשל כך שניתן "לפצל" את השירות האמור למרכיבים שונים ולשירותים
25 שונים כפי שמבקשים המשיבים לעשות (השוו לפסק דיני בת"צ (מחוזי מרכז)
26 36770-08-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח' (19.12.2019) שם קבעתי כי
27 כרטיס חיוב אינו הופך ל"כרטיס חיוב מיידי" [כרטיס דביט] אך בשל כך שהחיוב

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 מתבצע באופן שוטף כגון חיוב בשל עסקה בחו"ל. יצוין כי על פסק הדין הוגש ערעור
2 לבית המשפט העליון (ע"א 815/20 לפינר נ' בנק הפועלים בע"מ).

3 45. **שלישית**, בהערה לפריט הנ"ל נאמר כי במשיכה ממכשיר מרוחק באמצעות כרטיס
4 שלא הונפק בידי הבנק רשאי הבנק לגבות "מחיר שונה". לא נאמר כי הבנק
5 (המפעיל) רשאי לגבות עמלה **נוספת** (ומוגדלת) על זו שגבה התאגיד הבנקאי הנזכר
6 ברישא של ההערה. טענת המשיבים כי הפריט הנ"ל נועד אך ורק להפנות לחלק 9,
7 שהוא זה העוסק בבנק המפעיל (הרשאי לחייב בעמלה המוגדלת), אין בה כל מענה
8 ללשונה האמורה של ההערה, וזאת כאשר אותה לשון ממש ננקטת בשני החלקים,
9 דהיינו "משיכת מזומן באמצעות מכשיר מרוחק שאינו מכשיר נדרש באמצעות
10 כרטיס שלא הונפק בידי התאגיד הבנקאי".

11 46. **רביעית**, אם אמנם בעת משיכת מזומנים ממכשיר אוטומטי ניתנים שני שירותים
12 שונים, מדוע מוסכם אף על המשיבים כי במשיכה ממכשיר סמוך על ידי כרטיס
13 שהנפיק בנק אחר, רק הבנק האחר רשאי לגבות עמלה, ואילו הבנק המפעיל אינו
14 זכאי לגבות כל עמלה, חרף השירות שהוא נותן ועלויות התפעול והתחזוקה שבהן
15 הוא נושא? אכן, במקרה זה יש להניח כי העלויות תהיינה נמוכות יותר מאלו
16 הקיימות בתפעולו ותחזוקתו של מכשיר מרוחק, אך עדיין השירות ניתן והעלויות
17 קיימות, ואפילו עמלה רגילה הבנק המפעיל אינו זכאי לגבות. למעשה, השאלה
18 האמורה עולה אף כאשר מדובר במשיכה ממכשיר סמוך באמצעות כרטיס של הבנק
19 המפעיל. והרי לטענת המשיבים ניתנים במקרה זה שני שירותים, דהיינו שירותי
20 הנהלת החשבון ושירותי התפעול של המכשיר, אלא שברור כי העמלה שרשאי הבנק
21 לגבות, וגובה בפועל, היא עמלה (רגילה) אחת, חרף העובדה כי השירות שהוא מעניק
22 הוא מעבר לשירות ניהול החשבון.

23 כפי שציינתי לעיל, לא מן הנמנע כי קיימים בין שני הבנקים הסדרים כאלה או
24 אחרים לחלוקת העמלות ביניהם, אלא שאין זה מעניינו של הלקוח. על שום מה יש
25 לצפות כי יהיה זה מעניינו כאשר המשיכה מתבצעת ממכשיר מרוחק?

26 47. במאמר מוסגר אציין כי ער אני לקושי הקיים גם בעמדת המבקשים במקרה שבו
27 מתבצעת משיכה באמצעות כרטיס שהנפיק בנק אחד ממכשיר סמוך המופעל על ידי
28 בנק אחר. לגישתם, הזכות לגבות את העמלה נתונה לבנק המפעיל, הוא "התאגיד

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 הבנקאית הנזכר בהערת השוליים, ואולם הם מאשרים כי הפרקטיקה הנוהגת היא
2 כי הבנק המנפיק הוא שגובה את העמלה. יתר על כן, לא מצאתי בפייהם טענה כי את
3 העמלה במקרה זה יש לקבוע על פי התעריפון של הבנק המפעיל דווקא ולא של הבנק
4 המנפיק.

5 מכל מקום, אי הבהירות הקיימת בתעריפון המלא באשר לשאלה מיהו "התאגיד
6 הבנקאית" הנזכר בו, והקושי העולה מעמדת המשיבים הטוענים כי בעת משיכת
7 מזומנים ממכשיר אוטומטי, ניתנים שני שירותים שונים המזכים בשתי עמלות
8 שונות, כאשר לכך אין למצוא אחיזה בלשון התעריפון המלא - נזקפים לחובת
9 המשיבים.

10 48. במסגרת טענותיהם הציגו המשיבים את השינויים שחלו לאורך השנים בקביעת
11 העמלות בגין משיכת מזומנים ממכשירים אוטומטיים, וזאת כדי להוכיח כי בכל
12 אותה עת נשמרה ההבחנה בין השירותים הניתנים על ידי הבנק המנפיק ובין אלה
13 הניתנים על ידי הבנק המפעיל.

14 לדבריהם עד לחודש דצמבר 2005 הייתה העמלה כפופה לפיקוח, והבנקים היו
15 רשאים לגבות אך ורק "עמלת שורה"; עם כניסתה לתוקף של "עסקת החבילה"
16 בנושא עמלות הבנקים הוסר הפיקוח (מתוך מטרה להגדיל את מספר המכשירים
17 האוטומטיים באמצעות מתן תגמול לבנק המפעיל) ובוטלה עמלת השורה כך שניתן
18 היה מעתה לגבות עמלת פעולת משיכה ממכשיר מרוחק, אך זאת מבלי לגרוע
19 מזכותם של הבנקים להמשיך ולגבות מלקוחותיהם עמלת פעולה כחלק מעמלות
20 ניהול חשבון העו"ש. בשנת 2008 פורסם התעריפון המלא, כאשר את מקומה של
21 עמלת הפעולה, תפסה עמלת הפעולה בערוץ ישיר, הכוללת פעולה מסוג של משיכת
22 מזומנים ממכשיר אוטומטי; לא היה בעמלה זו כדי למנוע מהבנק המפעיל מכשיר
23 מרוחק להמשיך לגבות עמלה מוגדלת כפי שהיה רשאי לעשות קודם לכן. בשנת 2017
24 תוקן התעריף על רקע המגמה של סגירת סניפים, וזאת מתוך מטרה להוזיל את
25 העמלה הנגבית מהלקוח עבור משיכת מזומנים ממכשיר נדרש וכן מכשיר מרוחק
26 שמפעיל הבנק שבו מתנהל החשבון. גם תיקון זה לא התכוון לגרוע מרשימת
27 הפעולות בגין חוב לקוח בעמלת פעולה בערוץ ישיר, כחלק מעמלת ניהול חשבון
28 העו"ש.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

49. דומני כי אין בתיאור השינויים שחלו לאורך השנים בקביעת העמלות בגין משיכת מזומנים ממכשירים אוטומטיים, כפי שהוצג על ידי המשיבים, כדי להוביל למסקנה כי בהתאם למצב הדברים כיום יש להבחין בין השירותים הניתנים על ידי הבנק המנפיק ובין אלה הניתנים על ידי הבנק המפעיל, או כי אם ניתנים שירותים שונים ונפרדים, העמלה הנקובה בתעריפון אין בה כדי לכסות את העלויות שבהן נושאים שני הבנקים בגין מתן שירותים אלה. יתר על כן, ההנחה שעומדת מאחורי הצגת הדברים על ידי המשיבים היא כי העמלה המשולמת לבנק המפעיל לא גרעה ואינה גורעת מעמלת הפעולה לה זכאי הבנק המנפיק, אך לטעמי יש בכך משום הנחת המבוקש.
50. טוענים המשיבים כי קיים מעשה בית דין ביחס לעילת התביעה וזאת לאור הסדר הפשרה בעניין שרייר. באותו עניין נדונו העמלות בגין משיכת מזומנים ממכשירים אוטומטיים המופעלים על ידי חברת שב"א. לאחר הליך גישור הגיעו הצדדים להסדר פשרה שאושר על ידי בית המשפט ובמסגרתו ניתן פיצוי לחברי הקבוצה וכן הורחבה חובת הגילוי, כך שעל צגי המכשירים יינתן גילוי בהיר ומפורט לגביית עמלה הן על ידי הבנק בו מתנהל החשבון והן על ידי שב"א. לטענת המשיבים, הסדר זה, שאושר על ידי היועץ המשפטי לממשלה, מקים מעשה בית דין או, למצער, מעניק גושפנקא משפטית לאפשרות גביית עמלה הן על ידי מנפיק הכרטיס והן על ידי מפעיל המכשיר, וזאת בניגוד לטענת המבקשים.
51. אני סבור כי יש בעניין שרייר כדי לחסום את דרכם של המבקשים. לא רק משום שהמבקשים לא היו צד להליך הגישור והסדר הפשרה בעניין שרייר, וכי הקבוצה הרלוונטית בשני המקרים שונה (במקרה דנן הלקוחות המבצעים משיכה ממכשיר מרוחק המופעל על ידי הבנקים ואילו בעניין שרייר הלקוחות המבצעים משיכה במכשירי שב"א), ואף הוראות הדין הרלוונטיות הן שונות, אלא גם משום שהשאלה שעמדה להכרעה בעניין שרייר הייתה האם ההודעה שהציגה שב"א על צגי המכשירים הטעתה את הלקוחות לסבור כי יחויבו בעמלה אחת בלבד; השאלה העולה במסגרת הבקשה דנן היא האם כדן גבו המשיבים עמלה מהלקוחות.
52. ממילא אף אין בידי לקבל את טענת המשיבים כי ניתן על ידם גילוי אודות גביית העמלה מקום שבו מתבצעת המשיכה ממכשיר מרוחק, דהיינו כי על גבי צג המכשיר מצוין כי "יתכן שתחויב בעמלה על ידי הבנק שבו מתנהל חשבונך" או לשון דומה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 לא רק שהלשון בהודעה היא לשון מותנית, אלא, ובעיקר, כי ברי שאין בעצם מתן
2 הגילוי כדי להכשיר את גביית העמלה, מקום שבו לא ניתן לעשות כן על פי הוראות
3 כללי הבנקאות והתעריפון המלא.

4 53. לאור כל האמור הגעתי לכלל מסקנה כי עלה בידי המבקשים להוכיח, במידה
5 הנדרשת לצורך שלב זה של ההליך, כי קיימת בידם עילת תביעה הנמנית עם העילות
6 המוזכרות בחוק תובענות ייצוגיות וכן כי קיימת אפשרות סבירה שהשאלות
7 המשותפות תוכרענה לטובת הקבוצה.

8 התנאים הנוספים הנדרשים לאישור התובענה כייצוגית

9 54. למבקשים עומדת, כאמור, עילת תביעה. למבקש עומדת עילת תביעה אישית נגד בנק
10 הפועלים ונגד בנק דיסקונט. מהמסמכים שצירף לבקשתו עולה לכאורה כי המבקש,
11 המנהל חשבון בשני הבנקים הנ"ל, חויב בעמלת פעולה בערוץ ישיר (בשל פעולות שהן
12 מעבר למספר הפעולות הכלולות במסלול העמלות הבסיסי) בגין משיכת מזומנים
13 ממכשירים מרוחקים המופעלים על ידי בנק ירושלים. למבקשת עומדת עילת תביעה
14 אישית נגד בנק לאומי. מהמסמכים שצורפו לבקשה עולה לכאורה כי המבקשת,
15 המנהלת חשבון בבנק הנ"ל, חויבה בעמלה בגין משיכת מזומנים ממכשירים
16 מרוחקים המופעלים על ידי בנק מזרחי ובנק ירושלים. אזכיר כי בשלב מקדמי זה
17 של הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, די בכך שהמבקש יוכיח כי לכאורה נגרם לו
18 נזק. סבורני כי המבקשים עמוד בנטל זה.

19 55. לאור קביעתי דלעיל, לפיה המבקשים הוכיחו ברמה הנדרשת בשלב מקדמי זה כי
20 המשיבים גבו עמלות שלא כדין, מתקיימת לכאורה אף זכאות חברי הקבוצה
21 הנטענת להשבת כספי העמלות.

22 56. סבורני כי התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת דנן.
23 סעיף 8(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות מחייב השוואת חלופות, בין ניהול הליך של
24 תביעה ייצוגית כמבוקש במסגרת הבקשה דנא, לבין הגשת תובענות אישיות על ידי
25 ניזוקים שונים. בנסיבות ענייננו, הנזק הנטען הוא, על פניו, בסכום נמוך יחסית
26 מבחינתו של ציבור לקוחות הבנקים, ואין זה סביר שרובם יפתחו בהליכים
27 משפטיים אישיים, במיוחד לאור המשאבים הנדרשים לשם כך. לעומת זאת,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1 ההכרעה בשאלות המשותפות באמצעות הליך ייצוגי, תחסוך התדיינויות משפטיות
2 רבות ומיותרות ומשאבי כסף וזמן של חברי הקבוצה.
- 3 57. אשר לשונות הנטענת בין חברי הקבוצה, כגון הטענה לפיה קיימים לקוחות
4 הפטורים מעמלה, הרי שהשונות האמורה רלוונטית לקביעת סכומי ההשבה
5 שייפסקו לכל אחד מחברי הקבוצה, אם התובענה תתקבל, והיא איננה גורעת
6 מכשירותה של הבקשה להתברר כתובענה ייצוגית (ראו: רע"א 9811/17 אל על נתיבי
7 אויר בישראל בע"מ נ' מנירב (24.10.2019)).
- 8 מכל מקום, על פניו לא קיים קושי מיוחד לאתר באמצעות מערכות המחשב של
9 המשיבים את אותם לקוחות מהם נגבתה עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין משיכה
10 ממכשיר מרוחק, לבין אלה שלא נגבתה מהם עמלה (או שנגבתה עמלה חלקית), אם
11 משום שממילא ביצעו פעולות בהיקף הכלול במסלול העמלות אליו הם משויכים
12 ואם משום שהם זכאים לפטור או להנחה וכיוצ"ב.
- 13 58. סבורני כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת ובתום לב. לא
14 מצאתי בטענה כי מדובר בתובע המגיש באופן סדרתי תובענות ייצוגיות, תוך שהוא
15 מדקדק בנוסחי התעריפון על מנת לאתר גביית עמלות שלא כדין, או בטענה כי
16 תכליתה של התובענה הייצוגית דגן אינה לקדם אינטרס ציבורי אלא אינטרס אישי
17 כספי של התובע המייצג ובאי כוחו, בין אם הן טענות נכונות ובין אם לאו, כדי להוות
18 הצדקה שלא להיעתר לבקשה, וזאת עת הגעתי למסקנה כי קיים בסיס לכאורי
19 לתובענה וכי העמלה בה מדובר נגבית בניגוד להוראות התעריפון המלא.

סוף דבר

- 20
21 59. הגעתי לכלל מסקנה לפיה עילת התביעה בעניינינו נמנית עם העילות המוזכרות
22 בחוק תובענות ייצוגיות, התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט
23 המשותפות לכלל חברי הקבוצה, וקיימת אפשרות סבירה שהשאלות שהעלו
24 המבקשים תוכרענה בתובענה לטובת הקבוצה. כמו כן, בנסיבות העניין, תובענה
25 ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת ואף קיים יסוד סביר להניח
26 כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל על ידי המבקשים ובאי כוחם בדרך
27 הולמת ובתום לב.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 לפיכך, יש מקום לאשר את ניהול התובענה כייצוגית.

2 60. על פי סעיף 14(א) לחוק תובענות ייצוגיות, אני מורה כדלהלן:

3 א. הקבוצה בשמה תנוהל התובענה הייצוגית היא כפי שהוגדרה על ידי המבקשים
4 דהיינו, קבוצה הכוללת לקוחות המשיבים שנגבתה מהם ב-7 השנים הקודמות
5 ליום הגשת בקשת האישור ועד ליום מתן פסק דין סופי בתובענה עמלה בגין
6 משיכת מזומן ממכשיר אוטומטי של תאגיד בנקאי בגובה עמלת ערוץ ישיר,
7 בנסיבות בהן כבר נגבתה עמלה בגין אותה משיכת מזומן (בהתאם לתעריפון
8 הבנק המפעיל).

9 ב. התובעים המייצגים הינם מר יובל לפינר וגב' שרית תמר.

10 ג. באי הכוח המייצגים הם עוה"ד אמיר ישראלי ושלומי כהן.

11 ד. עילות התביעה בגינן מאושרת התובענה כייצוגית הינן לפי סעיף 15 לחוק
12 הבנקאות, הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט.

13 ה. השאלות של עובדה ומשפט המשותפות לחברי הקבוצה הינן: האם כדין גבו
14 המשיבים עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין משיכת מזומן ממכשיר אוטומטי
15 בנסיבות בהן נגבתה עמלה בגין אותה משיכת מזומן בהתאם לתעריפון הבנק
16 המפעיל.

17 ו. הסעד הנתבע: צו להפסקת גביית עמלות פעולה בערוץ ישיר בגין משיכת מזומן
18 ממכשיר אוטומטי בנסיבות בהן נגבית עמלה בגין אותה משיכה על פי תעריפון
19 הבנק המפעיל, וכן השבה לחברי הקבוצה של העמלות שנגבו כאמור ב-7 השנים
20 הקודמות ליום הגשת בקשת האישור ועד ליום מתן פסק הדין.

21 61. בהתאם לסמכותי לפי סעיף 23 לחוק תובענות ייצוגיות הריני לפסוק לבאי הכוח
22 המייצגים שכר טרחה, בגין טיפולם בבקשה לאישור התובענה כייצוגית, נכון לשלב
23 זה, בסכום של 36,000 ₪. בסכום זה יישאו המשיבים בחלקים שווים ביניהם והוא
24 ישולם בתוך 30 יום שאם לא כן יתווספו אליו הפרשי הצמדה וריבית החל מהיום
25 ועד למועד התשלום בפועל.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 44080-11-18 לפינר ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

62. באי כוח המבקשים יפעלו לפרסום הודעה על אישור התובענה הייצוגית, כאמור
בסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות. ההודעה תכלול את הפרטים הנדרשים על פי
סעיף 14(א) לחוק בהתאם להחלטה וכן הבהרה בדבר זכותו של כל חבר בקבוצה
להודיע לבית המשפט בתוך 45 יום מיום פרסום ההודעה על רצונו לצאת מהקבוצה
בהתאם לסעיף 11 לחוק תובענות ייצוגיות.

גודל ההודעה ונוסחה יתואם בין באי כוח המייצגים לבין באי כוח המשיבים. ההודעה
תפורסם בשני עיתונים יומיים נפוצים והמשיבים יישאו בחלקים שווים ביניהם
בהוצאות הפרסום. נוסח ההודעה, גודלה וכן שמות העיתונים, יוגשו לאישור בית
המשפט בתוך 14 יום ממועד מתן החלטה זו. עותק של ההודעה, לאחר פרסומה,
יישלח על ידי באי כוח המבקשים למנהל בתי המשפט.

63. התובענה נקבעת לדיון קדם משפט ליום 4.2.2021 בשעה 09:00. במועד זה יתווה
המשך ניהול התיק.

הצדדים ישלימו ההליכים המקדמיים ביניהם עד 15 ימים קודם למועד ישיבת קדם
המשפט.

13
14
15
16
17
18

ניתנה היום, י"ד חשוון תשפ"א, 01 נובמבר 2020, בהעדר הצדדים.

שמואל בורנשטיין, שופט

19
20